

ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКЕ УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНОЮ СЕРЕДНЬОЮ ОСВІТОЮ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ МАЛИХ МІСТ УКРАЇНИ

Н. І. Лісова, канд. пед. наук.

Науковому осмисленню проблеми державно-громадського управління загальною середньою освітою (надалі ЗСО) сприяють праці вітчизняних і зарубіжних учених. З початку 90-х років ХХ ст. виникла потреба в такій формі управління ЗСО, як державно-громадське децентралізоване управління.

Для ефективного впровадження державно-громадського управління ЗСО необхідні демократично налаштовані суб'єкти, активні громадські інститути, здатні ініціювати й підтримувати державну освітню політику, зміни та застосовувати дієві механізми. Воно має змінити умови розвитку людини відповідно до її індивідуальних здібностей, соціалізації та вимагає наукового осмислення, розгляду й прогнозування нової якості ЗСО з урахуванням специфіки регіонів.

У результаті наукового пошуку *з'ясовано*, що важливими суб'єктами державно-громадського управління розвитком ЗСО є відділи освіти як органи управління закладами освіти. Охарактеризовано теоретичні й практичні основи державно-громадського управління діяльністю відділів освіти щодо розвитку ЗСО в умовах малих міст. *Установлено*, що відповідно до Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні створено органи управління освітою в об'єднаних територіальних громадах. У малих містах міський відділ освіти є структурним підрозділом виконавчого комітету міської ради, районний відділ освіти – районної державної адміністрації, а новостворені органи управління освітою – органу місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. У процесі впровадження ДГУ розвитком ЗСО в малих містах в умовах змін, пов'язаних з освітньою й адміністративно-територіальною реформами, відбувається трансформація класичного системного підходу – «від «жорсткого» методологічного підходу до «м'якого», спостерігається ефективне поєднання їх» за результатами проведеного дослідження та дослідженнями Л. Паращенко, Л. Калініної та О. Пастовенського щодо реалізації ідей демократизації, гуманізації, модернізації управління.

На основі аналізу змісту нормативних документів, зокрема: Типового положення про відділ освіти районної державної адміністрації (Постанова КМУ від 1999 р. із змінами і доповненнями), Примірною положення про відділ (управління) освіти виконавчого комітету міської ради (наказ МОН України від 01.04.2003 р. за № 192), а також Методичних рекомендацій щодо створення системи управління освітою в ОТГ, *проаналізовано* посадові компетенції та розкрито їх специфіку, а також виявлено спільні та відмінні ознаки діяльності відділів освіти малих міст обласного підпорядкування,

малих міст районного значення та міських ОТГ. **Розглянуто** функції відділів освіти малих міст України управління закладами ЗСО, **виявлено** різні інтерпретації їх сутності залежно від обраного вченими предмета дослідження. **Доведено**, що в умовах демократизації громадянського суспільства функції державно-громадського управління розвитком ЗСО не можна зреалізувати без участі громадськості.

Здійснено порівняльний аналіз функцій відділу освіти виконавчого комітету, міських ОТГ, що знайшли відображення в Положеннях про відділ освіти виконкому міської ради (2003,2005) та Закону України «Про освіту» (2017), **з'ясовано**, що функцію контролю в сфері загальної середньої освіти залишає держава за собою, створивши Державну службу якості освіти України, запровадивши інституційний аудит та громадський контроль.

Розкрито сутність малих міст обласного, районного значення, малих міст об'єднаних територіальних громад, а також форми управління розвитком ЗСО в них. **Обґрунтовано**, що малі міста України відіграють важливу роль у розвитку місцевого самоврядування, яке засноване в XVII–XVIII ст., доцільність вибору для дослідження такої категорії населених пунктів, оскільки актуальність дослідження розвитку ЗСО чітко узгоджується із завданнями регіональної політики й положеннями адміністративно-територіальної та освітньої реформ.